

החטיבה המקצועית

מחלקת קופות גמל
י"ג אב, תשע"ה
29 יולי, 2015

אל : רכזי חוליה 17

הבהרה לעניין הטיפול בעצמאי שנקבע לו מענק פרישה

1. הבהרה זו עוסקת בעניינם של עובדים עצמאיים (להלן: "עצמאים"), העובדים עם חשבונית ומדווחים על הכנסה מעסק. במועד סיום עבודתם, אם בהגיעם לגיל פרישה ואם עקב סיום ההתקשרות עם מזמין העבודה, בנסיבות המזכות בפיצויי פיטורין לדעתם, הם פונים לבית הדין לעבודה, וזה לאחר שבוחן את טיב היחסים, יכול ויפסוק כי אכן נתקיימו יחסי עובד מעביד וקובע כי מזמין העבודה הוא מעסיק ועליו לפצות את העצמאי בגין תקופת עבודתו על פי חוק פיצויי פיטורין.
2. קביעה כאמור חושפת את המעסיקים למספר סוגיות מעניינות ובכללן שאלת צו פנסייה חובה וכן שאלת גובה השכר, שהרי שכרם של העצמאים מגלם גם את ההטבות הסוציאליות, יוצא שהם מקבלים פיצויים גם על שכר מוגדל כך שהמעסיק נפגע פעמיים. מטרת מסמך זה הינה להבהיר את אופן הטיפול במקרים כאמור לעניין דיני המס בלבד ומבלי להתייחס לשאלות האחרות. תשלום כאמור הינו הכנסה מעסק בידי העצמאי במועד קבלתו ואולם יש מקרים שבהם מבקשים שנראה בתשלום האמור מענק פרישה. להלן הבהרות לעניין זה:
 3. מתי נגדיר תשלום כאמור שנפסק על ידי בית הדין לעבודה כמענק פרישה?
תשלום עקב סיום יחסי ספק לקוח יוגדר כמענק פרישה רק אם הקביעה האמורה הינה פסיקה של בית הדין לעבודה ובית המשפט קבע במפורש שנתקיימו יחסי עובד מעביד ולא יחסי ספק לקוח (אין לקבל הסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק דין). יש לעיין גם בכתב התביעה ולבחון אם בכתב התביעה נכללו סוגיות נוספות. היה ונכללו סוגיות נוספות כגון זכות על ידע או כל עילה אחרת לתשלום, ונפסק סכום כולל ללא פירוט מרכיביו, יש לקבוע כי החלק של מענק הפרישה יהיה יחסי לתביעה ובשום מקרה לא יעלה על הקבוע בחוק פיצויי פיטורין, כלומר הכנסה ממוצעת לשנה האחרונה כשהיא מוכפלת בתקופת העבודה.
 4. מהי המשכורת בידי עצמאי לעניין הפטור?
המשכורת לעניין חישוב הפטור יהיו סכומים שדווחו כהכנסת עבודה בדוחות שהגיש העצמאי. תינתן לעצמאי האפשרות לתקן דוחות לשנים הפתוחות בלבד (כולל פתיחה לפי

החטיבה המקצועית

סעיף 147, ככל שיבקש זאת) ולהפוך את הכנסתו מ"הכנסה מעסק" לפני ניכוי או קיזוז כלשהוא ל"הכנסת עבודה". ברור שאם עוברים למודל זה, אין להתיר לעצמאי שום הוצאה שלא הייתה מותרת לשכיר כך שמרבית הכנסתו תהפוך להכנסה חייבת. חריג לעניין זה יהיה עובד על פי חשבונית, המגיש דוחות למס כהכנסה מעסק ורושם את מלוא הכנסתו כהכנסה חייבת למעט הוצאות שהיו מותרות גם לשכיר כגון הוצאה להגשת הדוח. במקרה כאמור נראה בסכום ששולם על ידי מעסיקו כמשכורת לפני ניכוי ההוצאות המותרות.

5. מהי תקרת הפטור וככל שיש משכורת?
בכל מקרה שבו תהיה שנה שבה יש לעצמאי משכורת כהגדרתה לעיל הוא יהיה זכאי לתקרת הפטור כמוגדר בפקודה בגין כל שנה או חלק ממנה.
6. אפשרויות פריסה.
מאחר ובית המשפט קבע שמדובר במענקי פרישה, ומאחר וסעיף 8(ג)3 מעניק אפשרות פריסה למענק פרישה, יש לאפשר את פריסת המענק על פי הוראות המנהל על מענקים אלה. מאחר ועד להגשת התביעה וליבון העובדות נמשך זמן רב, יכול ויעברו מספר שנים עד לפסיקת בית המשפט. על פריסה כאמור יחולו הוראות אלה:
 - כאשר שנת הפרישה לא התיישנה יהא הטיפול הרגיל במקרים אלה.
 - כאשר שנת הפרישה התיישנה כבר אבל עדיין נמצאים בתוך תקופת הפריסה, יש לערוך את חישוב המס לגבי השנה הסגורה טכנית ולגבי השנים האחרות פריסה מהותית.
 - אם הפסיקה ניתנה בשנה החורגת מתקופת הפריסה ושנת הפרישה התיישנה, יש לאפשר פריסה לאחור למספר השנים שיכול היה לפרוס, כאשר שנת מתן פסק הדין היא האחרונה לשנות הפריסה. מספר שנות הפריסה יהיה על פי כללי המנהל ואולם מתוכם יש להפחית את השנים שלקח לעצמאי להגיש את תביעתו ככל שפרק זמן זה עולה על שנה. כלומר, אם הגיש את תביעתו בתוך שנה ממועד הפרישה יקבל את מלוא שנות הפריסה ואם הגיש את תביעתו כעבור שנתיים עד שלוש, יש להפחית שנתיים מתקופת הפריסה, וכך הלאה. יודגש כי במקרה כאמור לא יהיה זכאי לפטור ניכוי או זיכוי שלא היה זכאי להם במועד הפריסה המקורי.